

Memorie van toelichting bij het decreet houdende wijziging van het decreet van 13 juli 2001 houdende het stimuleren van een kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid.

1. Inleiding

Artikel 75 van het decreet lokaal cultuurbeleid bepaalt dat de Vlaamse Regering vijf jaar na het in werking treden van het decreet een algemene evaluatie zal maken van de bereikte effecten op het lokaal cultuurbeleid.

Dit betekent dat het decreet in de loop van 2007 zou geëvalueerd worden op zijn effecten voor het cultuurbeleid in gemeenten.

Het in kaart brengen van de effecten van een Vlaams cultuurbeleid op het cultuurbeleid van gemeenten vergt een degelijke analyse, gesteund op een sluitend systeem van gegevensregistratie en verwerking, aangevuld met resultaten van wetenschappelijk onderzoek.

Hierbij stellen zich direct twee fundamentele vragen. Ten eerste of een termijn van vijf jaar uitvoering van het decreet niet te vroeg is om een grondige inschatting te kunnen maken van de positieve en negatieve effecten op het gemeentelijk cultuurbeleid. En ten tweede stelt zich het probleem dat er onvoldoende onderzoeksmateriaal beschikbaar is om op relatief korte termijn een grondige analyse te kunnen maken.

Zo kan nu al worden gesteld dat, bij de verdere uitvoering van het decreet, gepeild zal moeten worden naar de oorzaken waarom gemeenten niet instappen in het decreet. Dit zal gebeuren op basis van een methodologische bevraging van die gemeenten en het verwerken van de resultaten hiervan in een verslag.

Daarnaast stellen wij vast dat in de loop van de vijf jaar dat het decreet operationeel is een aantal bepalingen in hun uitvoering op het lokaal niveau problemen geven. De algemeen aan gevoelde verhoging van de planningsdruk bij gemeenten is daarvan een goed voorbeeld. Hieraan wordt al tegemoetgekomen door de wijziging van het decreet van 23 december 2005.

De variabele subsidie voor de cultuurcentra en het verhelderen van de opdrachten in zake streekgericht bibliotheekbeleid zijn andere voorbeelden.

In het vooruitzicht van de nieuwe cultuurbeleidsplannen die tegen einde 2007 worden gemaakt, is het wenselijk dat de vastgestelde uitvoeringsproblemen in het begin van 2007 worden aangepakt zodat de aanpassing van het decreet bij de opmaak van de beleidsplannen duidelijk is.

2. Toelichting per artikel.

Artikel 1.

Dit artikel verwijst naar de Vlaamse bevoegdheid.

Artikel 2.

Het decreet voorziet subsidies voor de uitvoering van een cultuurbeleidsplan, en niet voor de opmaak. De verwijzing naar de opmaak wordt geschrapt.

Artikel 3.

De Vlaamse Regering zal, met ingang van 1 januari 2009, een nieuw steunpunt ter ondersteuning van het lokaal cultuurbeleid subsidiëren. Dit steunpunt komt in de plaats van de steunpunten Cultuur Lokaal en het VCOB. Het initiatief tot oprichting van het nieuwe steunpunt ligt bij de twee bestaande steunpunten. Hierop vooruitlopend wordt de verwijzing naar de oprichting van het huidige steunpunt voor het lokaal cultuurbeleid, in artikel 5 van het decreet, geschrapt, met behoud van de subsidiëring in de overgangsfase.

Artikel 4.

Artikel 10, §1, van het decreet bepaalt de voorwaarden waaraan een bibliotheek moet voldoen. De voorwaarde, vermeld in punt 3°, dat de bibliotheek moet beschikken over een on-line catalogus blijft behouden. De koppeling aan een centraal catalogusbestand wordt niet langer weerhouden. Het Vlacc project evolueert immers naar een Open Vlacc project, waarbij de idee van één centrale catalogus voor alle openbare bibliotheken wordt verlaten ten voordele van één centraal bibliografisch achtergrondbestand. Dit achtergrondbestand wordt de basis voor de uitbouw van provinciale bibliotheeksystemen. Bibliotheken worden, op basis van het gewijzigde artikel 39, §1, van het decreet, gestimuleerd om zich aan te sluiten op een PBS.

Punt 7° van artikel 10 beperkt de vorm van een beheersorgaan voor een bibliotheek tot de 9, b en de 9, c formule. Voor bepaalde vormen van verzelfstandiging die mogelijk gemaakt worden door het gemeentedecreet kan deze beperking een obstructie vormen. Het beheersorgaan van een bibliotheek wordt nu niet langer beperkt tot bepaalde formules. De enige voorwaarde die wordt gesteld is de conformiteit met het cultuurpactdecreet.

Uiteraard blijft de mogelijkheid (en zelfs wenselijkheid) open dat het beheersorgaan van de bibliotheek, naast de samenstelling voorzien in het cultuurpactdecreet, deskundigen coöpteert.

In dit kader wensen wij ook even te verwijzen naar de mogelijkheden die het gemeentedecreet voorziet voor de externe verzelfstandiging van gemeentelijke diensten en de onverenigbaarheden die in het gemeentedecreet bepaald worden voor bestuurders van die verzelfstandigde agentschappen.

Een gevolg daarvan zou kunnen zijn dat de samenstelling van een beheersorgaan van een extern verzelfstandigde culturele instelling niet meer conform kan zijn met het cultuurpactdecreet, dat bepaalt dat afgevaardigden van gebruikersverenigingen moeten worden betrokken in het beheersorgaan van een culturele instelling.

In antwoord op een parlementaire vraag dienaangaande stelde de minister van Binnenlands Bestuur dat de cultuurpactwetgeving voorgaat op de algemene wetgeving, maar dat het “gezond verstand” dient te primeren. De onverenigbaarheid heeft in eerste instantie de bedoeling om belangenvermenging te vermijden, vooral in economische sectoren. Het is zeker niet de bedoeling om personen, die louter omwille van hun ervaring en deskundigheid voorgesteld worden voor een beheersmandaat, uit te sluiten.

ontwerp memorie van toelichting – geadviseerd door de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding, voor te leggen aan de Vlaamse Regering

Artikel 5.

Het decreet bepaalt in artikel 11 dat elke provincie het initiatief moet nemen tot een streekgericht bibliotheekbeleid. In artikel 13 worden de opdrachten omschreven. Deze opdrachten worden specifiek toegewezen aan de provincies en vormen het legitiem kader waarbinnen de provincies hun bibliotheekbeleid kunnen ontwikkelen. In het verlengde van het kerntakendebat is de wijze waarop ze dit doen, de eigen verantwoordelijkheid van elke provincie. Het sluiten van een convenant met de Vlaamse overheid is hier dus niet meer aan de orde. Artikel 12 wordt dan ook geschrapt.

Artikel 6.

In artikel 13 worden de opdrachten van elke provincie ter uitvoering van het streekgericht bibliotheekbeleid niet meer opgesomd. Dit betekent geen afbouw of terugschroeven van de taken van de provincie in het kader van een provinciaal bibliotheekbeleid. Integendeel, hiermee wordt recht gedaan aan de autonomie en verantwoordelijkheid van de provincies om een eigen provinciaal beleid te voeren ter ondersteuning van de bibliotheekwerking.

Binnen deze eigen invulling vraagt het decreet wel aandacht voor de specifieke rol van de provincies inzake schaalvergroting van de bibliotheekwerking, via de ontwikkeling van provinciale bibliotheeksystemen en het stimuleren van structurele samenwerkingsverbanden tussen gemeenten.

Omdat het belangrijk is dat de Vlaamse overheid en de provincies een complementair beleid ontwikkelen organiseert de Vlaamse overheid twee keer per jaar een interbestuurlijk overleg.

Artikel 7.

De verwijzing naar de oprichting van het huidige VCOB wordt geschrapt, vanuit dezelfde toelichting als bij artikel 1.

Artikel 8.

De steeds snellere ontwikkelingen in het digitaliseren van informatie betekent voor de bibliotheeksector een grote uitdaging. Openbare bibliotheken kunnen een belangrijke rol spelen in het democratiseren van de toegang tot digitale informatie. De invulling van het begrip “digitale bibliotheek” gebeurt best op een bovenlokaal, Vlaams niveau, zodat de hele bibliotheeksector quasi op hetzelfde tijdstip het digitale tijdperk kan binnentreden. Zo niet, dreigt een versnippering en een dualisering van de sector.

Het decreet schuift deze opdracht dus expliciet door naar de Vlaamse overheid, en sluit hiermee aan bij de initiatieven die de minister in het nabije verleden nam in het kader van Open Vlacc. Het VCOB ondersteunde de Vlaamse Overheid bij de uitbouw van Open Vlacc en zal dit tot einde 2008 ook doen voor andere Vlaamse initiatieven met het oog op de uitbouw van een digitale openbare bibliotheek voor Vlaanderen. Bij de oprichting van een nieuw steunpunt voor het lokaal cultuurbeleid zal worden onderzocht welke van deze Vlaamse taken kunnen worden doorgeschoven naar het nieuwe steunpunt en welke taken ressorteren onder de directe verantwoordelijkheid van de Vlaamse Overheid.

ontwerp memorie van toelichting – geadviseerd door de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding, voor te leggen aan de Vlaamse Regering

De uitbouw van de digitale bibliotheek zal ook een impact hebben op het personeel van de openbare bibliotheek. De voorwaarde om te beschikken over voldoende personeel, waarvan minstens de helft van het A- of het B- niveau is, blijft behouden. Na onderzoek naar de stand van zaken van de aanpassing van de personeelskaders van de bibliotheken zal de periode van uitvoering, via een wijziging van het uitvoeringsbesluit, worden verlengd.

Het opwaarderen van het gemiddeld niveau van het bibliotheekpersoneel is een noodzaak om flexibel te kunnen inspelen op de vragen en de noden van de hedendaagse bibliotheekgebruiker. Dit veronderstelt dat het personeel kan worden vrijgesteld van een aantal back-office taken, zodat er inderdaad ruimte vrij komt voor de zogenaamde front-office taken die zich rechtsreeks naar de huidige en potentiële gebruiker richten.

Het huidige VCOB krijgt ook hier een meer expliciete opdracht. Bij de oprichting van het nieuwe steunpunt zal onderzocht worden, welke taken kunnen overgenomen worden door dat steunpunt, en welke taken bij de Vlaamse overheid kunnen worden ondergebracht.

Artikel 9.

In tegenstelling tot de provincies wordt met de VGC wel nog een convenant gesloten voor de ondersteuning van het bibliotheekbeleid van de VGC. Voor de uitvoering van het convenant voorziet het decreet immers een subsidie aan de VGC.

De verwijzing naar de artikelen 12 en 13 is echter niet meer van toepassing: artikel 12 werd opgeheven en artikel 13 regelt het streekgericht bibliotheekbeleid van de provincies.

Artikel 10.

Zoals de hele bibliotheeksector staan ook de bibliotheekvoorzieningen voor blinden, slechtzienden en personen met een leesbeperking voor belangrijke uitdagingen.

Eenzijds is de snelle en ingrijpende technologische evolutie die momenteel plaatsvindt zo mogelijk nog ingrijpender voor de blindenbibliotheekvoorzieningen. Gesproken boeken op analoge drager zijn geschiedenis, de digitale dragers winnen terrein, steeds meer mensen kunnen gemakkelijker downloaden. Catalogusgegevens kunnen snel worden uitgewisseld via het internet. Fysieke ruimte wordt voor een stuk onbelangrijk of overbodig. Voor een stuk, want voor brailleboeken blijft een fysieke context een pertinente voorwaarde.

Anderzijds is er de voor een deel wijzigende en alleszins steeds groter wordende doelgroep. Door de vergrijzing van de bevolking wordt de groep slechtzienden steeds groter, en ook voor personen met dyslexie kunnen gesproken boeken een aangename uitkomst bieden.

Om hierop ten volle in te kunnen spelen, dringen zich een aantal belangrijke strategieën en acties op:

- een meer geïntegreerde aanpak van de gespecialiseerde dienstverlening aan blinden, slechtzienden en personen met een leesbeperking, vertrekkend vanuit de behoeften van de gebruiker;

ontwerp memorie van toelichting – geadviseerd door de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding, voor te leggen aan de Vlaamse Regering

- eensgezindheid over de doelgroep, het aanbod, de dienstverlening en de samenwerking;
- een betere kennis van de gebruikers en hun behoeften, wat moet leiden tot een klantgerichte dienstverlening, een aanpak vanuit het oogpunt van de groeiende doelgroep zelf;
- gezamenlijke collectievorming en een gezamenlijke (gesproken, gedrukte en digitale) catalogus wat de toegankelijkheid van het aanbod moet vergemakkelijken (één aanspreekpunt voor de gebruiker);
- gezamenlijke promotie en bekendmaking van het aanbod aan de doelgroep, ook via intermediairen;
- structurele samenwerking met de gemeentelijke openbare bibliotheken (incl. de hoofdstedelijke bibliotheek van Brussel);
- nauwere samenwerking met andere intermediaire organisaties (via de landelijke verenigingen) om de doelgroep beter te bereiken;
- een gezamenlijk lidmaatschap als full member van het internationaal consortium (Daisy);
- efficiënter beheer van de overheidsmiddelen.

Hiermee rekening houdend en om het hoofd te kunnen bieden aan de uitdagingen waarmee de blindensector wordt geconfronteerd, moeten de huidige twee blindenbibliotheken hun werking samenbrengen in één nieuwe bibliotheekvoorziening. Het productiecentrum PHK wordt niet meer vermeld in het decreet. De in het decreet voorziene subsidie voor het productiecentrum wordt gevoegd bij de subsidie van de blindenbibliotheek. In de beheersovereenkomst wordt het productiecentrum wel opgenomen als belangrijke leverancier van boeken en wordt er bepaald welke afname van boeken er in het vooruitzicht wordt gesteld. Zodoende kan de productie van het centrum beter worden afgesteld op de noden van de blindenbibliotheek.

Artikel 11.

De subsidie in het kader van het cultuurbeleidsplan wordt alleen nog gekoppeld aan de uitvoering van het plan. Mits te voldoen aan een aantal basisvoorwaarden, kunnen nieuwe gemeenten instappen op basis van het indienen van een cultuurbeleidsplan. Het indienen van een aanvraagdossier met intentieverklaring komt te vervallen.

Artikel 12.

Gemeenten die een cultuurbeleidsplan hebben ingediend, kunnen aanspraak maken op een subsidie ter uitvoering van het plan.

Deze subsidie bestaat uit het forfaitair bedrag dat voorheen werd uitgekeerd als tegemoetkoming in de loon- en werkingskosten van een cultuurbeleidscoördinator, aangevuld met de 1 euro subsidie per inwoner. De enveloppensubsidie voor samenwerkingsverbanden van gemeenten bedraagt 50.000 euro, ongeacht het aantal inwoners.

Het eerste deel van de subsidie kan voortaan worden besteed aan zowel personeel als werking, ter uitvoering van het cultuurbeleidsplan. Het spreekt voor zich dat uitgaven in het kader van de bibliotheek, het cultuurcentrum en het subsidiereglement voor verenigingen niet kunnen meegeteld worden.

ontwerp memorie van toelichting – geadviseerd door de Raad voor Volksonwikkeling en Cultuurspreiding, voor te leggen aan de Vlaamse Regering

De besteding van de 1 euro wordt geheroriënteerd naar gemeenschapsvorming. Gemeenschapsvorming is geen nieuw begrip. Het decreet van 2001 vermeldt gemeenschapsvorming als één van de prioritairere doelstellingen van het cultuurcentrum en het gemeenschapscentrum. In heel veel gemeenten bestaan er sinds jaar en dag heel wat initiatieven die steunen op vrijwillig engagement. Er is het verenigingsleven, het buurt- en wijkwerk, schoolcomités, actiegroepen. Cultuur kan echter een nog meer doorgedreven rol spelen bij “gemeenschapsvorming”, waarbij zowel het “deelnemen” aan culturele activiteiten als het “deelhebben” aan het beleid onder de aandacht worden gebracht. Mensen moeten immers niet enkel gestimuleerd worden om deel te nemen aan cultuur, cultuur moet mensen ook activeren om de gemeenschap en het samen leven mee te vormen. Dit kan op verschillende manieren en is sterk afhankelijk van de lokale realiteit. Grosso modo onderscheiden we een drietal mogelijke invalshoeken:

1. Het stimuleren van ontmoeting en betrokkenheid. Door mensen meer te betrekken bij een culturele organisatie, leren mensen elkaar begrijpen en wordt gemeenschap gevormd.
2. Publieksverbreding en -vernieuwing zodat “meer gemeenschap” bij cultuur wordt betrokken.
3. De rol van het cultuurbeleid in het verbinden van gemeenschappen, aanwezig in de gemeente, en de relatie die de gemeente en de culturele sector opbouwen met deze gemeenschappen.

Gemeenten van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad krijgen de 1 euro subsidie niet rechtstreeks van de Vlaamse overheid. Gelet op de specifieke Brusselse situatie en de positie van de VGC keert de Vlaamse overheid die subsidie uit aan de VGC, die deze op haar beurt uitkeert aan gemeenten met een cultuurbeleidsplan in het kader van het decreet.

Omtrent de manier waarop de VGC de 1 euro subsidie zal uitkeren zullen op voorhand afspraken worden gemaakt tussen de Vlaamse overheid en de VGC in een convenant.

De wijziging van artikel 21 houdt ook in dat de bepaling i.v.m. de projectsubsidies voor gemeenschapscentra wordt geschrapt.

Gemeenten, waarvan de aanvraag hiertoe in 2004 werd goedgekeurd, kunnen tot en met 2007 aanspraak maken op een projectsubsidie voor hun gemeenschapscentrum, teneinde de participatie van specifieke doelgroepen (jongeren en senioren) te stimuleren via een aangepaste programmering. In de praktijk ging het hier over gemeenschapscentra die voorheen erkend en gesubsidieerd waren als cultuurcentra op het decreet van 24 juli 1991. Deze regeling, waarvoor een totaalbedrag werd voorzien van 500.000 euro moet dus eerder worden beschouwd als een overgangsregeling voor deze gewezen cultuurcentra, in de aanloop naar de bijstelling van hun werking als gemeenschapscentrum.

Vanaf 2008 wordt deze mogelijkheid niet langer voorzien. Op die moment is een nieuw decreet in voorbereiding dat specifieke ondersteuning zal bieden aan initiatieven ter bevordering van de participatie aan cultuur, jeugdwerk en sport. Dit participatiedecreet biedt de mogelijkheid om partnerschappen aan te gaan om zeer gericht in te zetten op de participatie van bijzondere doelgroepen en op het creëren van proeftuinen om meer en betere participatie aan cultuur mogelijk te maken.

ontwerp memorie van toelichting – geadviseerd door de Raad voor Volksonwikkeling en Cultuurspreiding, voor te leggen aan de Vlaamse Regering

Gemeenten met een gemeenschapscentrum, dat voorheen erkend was als cultuurcentrum, blijven wel het recht behouden op de verhoogde forfaitaire subsidie van 62.000 euro voor de uitvoering van hun cultuurbeleidsplan.

Zij zullen daarenboven, in het kader van de programmering van het gemeenschapscentrum, op een bijzondere wijze gebruik kunnen maken van het aanbod Podium en Nieuw Talent, dat ook wordt verankerd en gedynamiseerd via het participatiedecreet.

Artikel 13.

De intentieverklaring van de gemeenteraad dat er een cultuurbeleidsplan zal worden ingediend wordt geschrapt uit de voorwaarden voor subsidiëring. De subsidie wordt immers uitgekeerd na het indienen van het cultuurbeleidsplan.

De andere voorwaarden blijven wel behouden. De gemeente moet beschikken over een cultuurbeleidscoördinator, een bibliotheek, de nodige infrastructuur, de ondersteuning van verenigingen aan minstens 0,8 euro per inwoner, akkoord zijn om gegevens ter beschikking te stellen.

Artikel 14.

Een gemeente die voldoet aan de basisvoorwaarden van artikel 22 en een cultuurbeleidsplan heeft ingediend bij de administratie, heeft recht op de enveloppensubsidie en de 1 euro subsidie vanaf 1 januari van het jaar dat volgt op de indiening van het plan. Dit betekent dat een cultuurbeleidsplan dat wordt ingediend vóór 31 december van een bepaald jaar, aanspraak kan maken op de enveloppensubsidie en de 1 euro subsidie vanaf 1 januari daaropvolgend.

Uiterlijk op 31 maart van het jaar volgend op de indiening van het plan deelt de administratie mee of het plan wordt aanvaard, op basis van de structuur die wordt bepaald door de minister.

Als het plan niet wordt aanvaard vervalt de subsidie vanaf de eerste van de maand volgend op de mededeling door de administratie.

Zowel de enveloppensubsidie als de 1 euro subsidie worden uitgekeerd op basis van een verantwoordingsnota, waarin wordt aangetoond dat de subsidie wel degelijk werd besteed aan de uitvoering van het cultuurbeleidsplan en aan initiatieven in het kader van gemeenschapsvorming.

Artikel 15.

De goedkeuring van een cultuurbeleidsplan door de Vlaamse overheid is vervangen door een aanvaarding van het plan door de administratie op basis van de door de minister vastgestelde structuur van een beleidsplan. Dit heeft als gevolg dat de evaluatie door de Vlaamse overheid ruimer moet worden bekeken dan de eigenlijke uitvoering van het beleidsplan. Benchmarking en goodpractices zullen de leidraad worden voor de evaluatie. Niet het controleren, maar het stimuleren en aanmoedigen van gemeenten is de voornaamste opdracht. Geregistreerde gegevens en gesprekken ter plaatse vormen de basis voor een evaluatie vanuit de lokale context. De formulering in het decreet wordt dus aangepast, waarbij in artikel 24 de evaluatie van de uitvoering van het plan wordt vervangen door evaluatiemoment tijdens de looptijd van het plan.

ontwerp memorie van toelichting – geadviseerd door de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding, voor te leggen aan de Vlaamse Regering

Artikel 16.

Omwille van de herformulering van artikel 22 wordt artikel 25 aangepast. De Vlaamse Regering bepaalt welke maatregelen zullen worden genomen als aan de voorwaarden, bepaald in artikel 22, niet meer wordt voldaan.

Omwille van de aanpassing van artikel 24, wordt evaluatie vervangen door evaluatiemoment,.

Artikel 17.

De vertaling van de beheersovereenkomst met het steunpunt gebeurt in een plan. De voorwaarden waaraan dit plan moet voldoen worden beschreven in de beheersovereenkomst, zodat maatwerk mogelijk wordt.

Artikel 18.

Punt 3° van artikel 28, §1, beperkt de vorm van een beheersorgaan voor een cultuurcentrum tot de 9, b en de 9, c formule. Voor bepaalde vormen van verzelfstandiging die mogelijk gemaakt worden door het gemeentedecreet kan deze beperking een obstructie vormen. Het beheersorgaan van een cultuurcentrum wordt nu niet langer beperkt tot bepaalde formules. De enige voorwaarde die wordt gesteld is de conformiteit met het cultuurpactdecreet.

Uiteraard blijft de mogelijkheid (en zelfs wenselijkheid) open dat het beheersorgaan van het cultuurcentrum, naast de samenstelling voorzien in het cultuurpactdecreet, deskundigen coöpteert.

Artikel 19.

Omdat er niet meer wordt gesproken van een basissubsidie en een variabele subsidie wordt de titel van afdeling II gewijzigd in Subsidie.

Artikel 20.

Het decreet bepaalt momenteel dat de subsidie voor het cultuurcentrum volledig moet worden besteed aan de lonen van de cultuurfunctionarissen.

Bij de aanpassing van het decreet blijft het principe van een loonsubsidie behouden, maar nu, naar analogie van de bibliotheken, als tegemoetkoming in de loonkosten van personeel tewerkgesteld in een cultuurcentrum in het A- of het B-niveau. Deze bepaling sluit meer aan bij de realiteit in vele cultuurcentra en is tevens een stimulans voor een verdere professionalisering van de sector.

Artikel 21.

De opdeling tussen een basissubsidie voor elk cultuurcentrum en een variabele subsidie, afhankelijk van het realiseren van een aantal parameters, wordt niet langer weerhouden. Afhankelijk van de categorie waarin een cultuurcentrum wordt ingeschaald kan elk cultuurcentrum aanspraak maken op een enveloppensubsidie, als tussenkomst in de loonkosten van personeel, tewerkgesteld in het cultuurcentrum.

Het subsidiebedrag wordt jaarlijks toegekend, gedurende de looptijd van het cultuurbeleidsplan of het beleidsplan van het cultuurcentrum. Bij het begin van een nieuwe beleidsperiode kan de minister de enveloppensubsidie aanpassen, op basis van het evaluatierapport bedoeld in het gewijzigde artikel 32 van het decreet.

ontwerp memorie van toelichting – geadviseerd door de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding, voor te leggen aan de Vlaamse Regering

Zoals ook reeds bij de start van het decreet, in 2002, onder de aandacht werd gebracht, sluit het decreet lokaal cultuurbeleid niet uit dat een gemeente ook, via een andere regelgeving binnen cultuur (bijv. het kunstendecreet of het aangekondigde participatiedecreet), bijkomende middelen voor het cultuurcentrum aanvraagt.

Artikel 22.

§1. Naast de enveloppensubsidie bedoeld in het gewijzigde artikel 30 van het decreet kan een cultuurcentrum uit de A categorie aanspraak maken op een bijkomende subsidie ter ondersteuning van bijzondere projecten. Hiermee wensen we in te spelen op de idee van het optimaliseren van het partnerschap van Vlaanderen met de steden. In eerste instantie willen we hiermee meer aansluiting vinden bij het lokale beleid. Projecten zullen op maatwerk gericht zijn, aansluitend op de concrete context van de stad. Het convenant, dat de financiële inbreng vanuit Vlaanderen regelt, is het product van gesprekken en onderhandelingen, vanuit een gelijkwaardigheid tussen de betrokken partijen en met een afbakening van de wederzijdse verantwoordelijkheid. Het maatwerk, in functie van de concrete context van de stad, neemt niet weg dat het decreet een aantal algemene aandachtspunten formuleert, waaraan bij de uitbouw van projecten prioriteit dient te worden gegeven.

§2. De enveloppensubsidie van de cultuurcentra uit de B en C categorie kan worden verhoogd met een vast bedrag, om hen te stimuleren om in te spelen op de prioriteiten die het decreet bepaalt.

De administratieve verantwoording voor het bekomen van deze aanvullende subsidie wordt beperkt gehouden. Een inspanningsverbintenis vanuit de gemeente moet voldoende zijn. De mate waarin er resultaten worden behaald zal worden geëvalueerd tijdens de evaluatie bepaald in artikel 21.

Artikel 23.

De afdeling “Variabele subsidie” wordt geschrapt, en vervangen door een nieuwe afdeling “Evaluatie”, in aansluiting op het principe van de mogelijke aanpassing van de enveloppensubsidie bij het begin van een nieuwe beleidsperiode.

Artikel 24.

Bij de aanvang van de eerstvolgende beleidsperiode komt elk cultuurcentrum in aanmerking voor eenzelfde forfaitaire enveloppensubsidie, afhankelijk van de categorie waarin het cultuurcentrum is ingeschaald.

Tijdens de looptijd van een beleidsperiode brengt de administratie de werking van elk cultuurcentrum in kaart, op basis van de registratie van de opgevraagde gegevens.

De gegevensanalyse wordt met elk cultuurcentrum ter plaatse besproken en geëvalueerd, waarbij er in onderling overleg aanbevelingen worden geformuleerd.

De neerslag van het evaluatiebezoek wordt geformaliseerd in een verslag met aanbevelingen, dat wordt opgestuurd naar de gemeente, die desgevallend kan reageren op het verslag met bijkomende bedenkingen en voorstellen.

Op basis van de verslagen van elk cultuurcentrum en de eventuele reacties daarop van de gemeenten maakt de administratie, tijdens het voorlaatste jaar van de looptijd van het beleidsplan, een globaal evaluatierapport voor de hele sector en per cultuurcentrum over aan de minister.

ontwerp memorie van toelichting – geadviseerd door de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding, voor te leggen aan de Vlaamse Regering

De administratie zorgt in dit kader voor een degelijk systeem van gegevensregistratie en gegevensrapportering. Voor de verwerking van de gegevens met het oog op de evaluatie, kan de administratie zich laten bijstaan door experts, zowel interne als externe.

Daarnaast biedt artikel 53 van het decreet nog altijd de mogelijkheid dat de Vlaamse Regering de bedragen, vermeld in artikel 30 van het decreet, om de vijf jaar kan aanpassen.

Artikel 25.

Het opheffen van dit artikel is een gevolg van het niet langer weerhouden van de opsplitsing tussen een basissubsidie en een variabele subsidie.

Artikel 26.

Artikel 34 wordt vereenvoudigd omdat een aantal bepalingen eigenlijk het voorwerp uitmaken van het convenant dat wordt gesloten met de centrumgemeente in het grootstedelijk gebied. Het ter beschikking zijnde subsidiebedrag wordt vermeld als een minimum. Dit laat toe om, weliswaar binnen de perken van het ter beschikking gestelde begrotingsbedrag, ruimte te creëren voor lokaal maatwerk en wederzijdse verantwoordelijkheid tussen de stad en de Vlaamse overheid.

Artikel 27.

Met het oog op de vereenvoudiging van de wetgeving wordt artikel 35 herschreven. De bepalingen inzake het beleidsplan voor de centrumgemeente maken immers het voorwerp uit van het convenant, bedoeld in artikel 34. Hiermee wordt er ook ruimte gecreëerd voor maatwerk.

Artikel 28.

De evaluatie, zoals bepaald in het gewijzigde artikel 32, waarbij de werking van een cultuurcentrum op basis van gegevens in kaart wordt gebracht, is ruimer is dan de evaluatie van de uitvoering van het beleidsplan. De “evaluatie van het plan” wordt vervangen door “evaluatiemoment tijdens de looptijd van het plan”.

Artikel 29.

Provinciale bibliotheeksystemen zijn belangrijke ontwikkelingen in het kader van schaalvergroting van de bibliotheekwerking. Het gewijzigde artikel 13 van het decreet vermeldt dit ook als een belangrijk aandachtspunt voor de provincies bij de uitbouw van hun streekgericht bibliotheekbeleid.

Alle provincies en de VGC zijn gestart met de uitbouw van een PBS. Een aantal bibliotheken is reeds aangesloten of heeft te kennen gegeven dat zij binnen afzienbare tijd zullen aansluiten op een PBS. Het is belangrijk, voor zowel de Vlaamse overheid als voor de provincies, dat er binnen afzienbare tijd volwaardige PBS'en functioneren, waarop zoveel mogelijk bibliotheken zich aansluiten. De Vlaamse overheid investeert immers in Open Vlacc, mede omdat dit project, met zijn bibliografisch achtergrondbestand, een belangrijke schakel vormt in de uitbouw van provinciale bibliotheeksystemen.

Deze ontwikkeling wenst de Vlaamse overheid verder te stimuleren en te ondersteunen. De jaarlijkse bijkomende subsidie van 0,15 euro per inwoner wordt gereserveerd voor bibliotheken die toetreden tot een PBS, als tussenkomst in de jaarlijkse kosten die daarmee gepaard gaan.

ontwerp memorie van toelichting – geadviseerd door de Raad voor Volksonwikkeling en Cultuurspreiding, voor te leggen aan de Vlaamse Regering

Omdat niet alle bibliotheken op hetzelfde tijdstip kunnen aansluiten op een PBS, zal het hiervoor op de begroting voorziene bedrag momenteel niet volledig kunnen worden uitgekeerd. Het resterende bedrag, dat jaarlijks zal verminderen naarmate meer bibliotheken zich aansluiten op een PBS, zal worden besteed aan de ondersteuning van projecten in het kader van de uitbouw van de “digitale bibliotheek”.

Artikel 30.

De nieuwe bibliotheekvoorziening, zoals bepaald in het gewijzigde artikel 17, §1 van het decreet, kan aanspraak maken op de te indexeren subsidie die het decreet momenteel voorziet voor de huidige twee voorzieningen én voor het productiecentrum, wat moet leiden tot meer cohesie en een minder versnipperde besteding van de financiële middelen. In de beheersovereenkomst wordt o.m. bepaald, welk deel van de middelen moet worden besteed aan de afname van boeken bij de huidige productiecentra (PHK en de inleesstudio's van VKBB en VLBB). Het kan niet de bedoeling zijn dat alle boeken bijvoorbeeld in Nederland worden gekocht, zodat de gebruiker niet langer de keuze heeft om ook boeken met Vlaamse inlezers te lezen.

De subsidie die jaarlijks werd uitgekeerd aan PHK en VKBB in het kader van hun vroegere DAC project zal via een inschrijving op de Vlaamse begroting worden uitgekeerd.

Artikel 31.

Ook voor bibliotheken wordt de evaluatie ruimer opgevat dan de evaluatie van het beleidsplan.

De verwerking van de Bios 2 gegevens bieden de mogelijkheid om te werken met benchmarking en goodpractices.

Artikel 32.

Artikel 46 (verplichting van een beleidsnota ter uitvoering van een convenant) wordt opgeheven, in aansluiting op de opheffing van artikel 12, waardoor er geen convenant meer wordt afgesloten met de provincies.

Artikel 33.

De vertaling van de beheersovereenkomst met het steunpunt gebeurt in een plan. De voorwaarden waaraan dit plan moet voldoen worden beschreven in de beheersovereenkomst, zodat maatwerk mogelijk wordt. De beheersovereenkomst bevat uiteraard ook afspraken betreffende het indienen van het plan en de wijze waarop de uitwerking van het plan zal worden opgevolgd en geëvalueerd.

Artikel 34.

De vertaling van het convenant gebeurt in een plan. De voorwaarden waaraan dit plan moet voldoen worden beschreven in de beheersovereenkomst, zodat maatwerk mogelijk wordt.

Artikel 35.

De vertaling van de beheersovereenkomst met de voorziening voor blinden, slechtzienden en personen met een leesbeperking gebeurt in een plan. De voorwaarden waaraan dit plan moet voldoen worden beschreven in de beheersovereenkomst, zodat maatwerk mogelijk wordt.

ontwerp memorie van toelichting – geadviseerd door de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding, voor te leggen aan de Vlaamse Regering

Dit geldt ook voor de organisatie voor personen die verblijven in een rustoord, een rust- en verzorgingstehuis of een ziekenhuis.

Artikel 36.

De vertaling van de beheersovereenkomst met de organisatie gebeurt in een plan. De voorwaarden waaraan dit plan moet voldoen worden beschreven in de beheersovereenkomst, zodat maatwerk mogelijk wordt.

Artikel 37.

De verwijzing naar een goedgekeurd beleidsplan in punt 2 van §1 van artikel 51 wordt geschrapt, als gevolg van de wijziging van het decreet van 23 december 2005 waarin wordt bepaald dat beleidsplannen niet langer worden goedgekeurd door de minister.

Artikel 38.

Omdat artikel 33 wordt opgeheven vanaf 1 januari 2008 wordt de verwijzing naar artikel 33 in punt 2 van artikel 53 geschrapt.

Artikel 39.

De verhoogde subsidiebedragen voor de cultuurcentra worden aangepast aan de evolutie van het prijsindexcijfer, met ingang van 1 januari 2008.

Artikel 40.

De wijziging van artikel 22 (enveloppensubsidie voor de uitvoering van een cultuurbeleidsplan) heeft als gevolg dat in artikel 67, §2, wordt verwezen naar de enveloppensubsidie in plaats van de subsidie als tussenkomst in de loon- en werkingskosten van een cultuurbeleidscoördinator.

Artikel 41.

De overgangsperiode bepaald in artikel 68 van het decreet wordt met één jaar verlengd, tot einde 2007. Vanaf 2008 is de nieuwe subsidieregeling voor de cultuurcentra van kracht.

Artikel 42.

Voor de bibliotheken voorziet dit artikel twee overgangsbepalingen.

§1. Gelet op de specifieke situatie van de faciliteitengemeenten rond Brussel kan een subsidie worden toegekend aan een Nederlandstalig privaatrechtelijk bibliotheek bedieningspunt in een gemeente die niet beschikt over een gesubsidieerde bibliotheek. De cultuurraad vraagt de subsidie aan, ook al betekent dit niet dat het een initiatief van de cultuurraad moet zijn. Het betekent wel dat het initiatief wordt gedragen door de Nederlandstalige culturele sector van de gemeente. Het spreekt vanzelf dat deze subsidie vervalt als de gemeente beschikt over een volwaardige, door de Vlaamse overheid gesubsidieerde bibliotheek.

§2. In afwachting van de aansluiting op een Provinciaal Bibliotheekstelsel zal een plaatselijke bibliotheek voor haar catalogus gebruik moeten maken van het nieuwe stelsel Open Vlacc. Dit kan aanleiding geven tot eenmalige kosten om de import van de gegevens uit een nieuw stelsel mogelijk te maken in het lokale bibliotheekstelsel. In deze overgangsfase kan de 0,15 euro door gemeenten

ontwerp memorie van toelichting – geadviseerd door de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding, voor te leggen aan de Vlaamse Regering

worden aangewend als tussenkomst in eventuele eenmalige kosten n.a.v. de overname van gegevens uit Open Vlacc en in afwachting van een aansluiting op een PBS.

Artikel 43.

Binnen de brede bovenbouw zijn er een aantal processen bezig om op een degelijke manier op zoek te gaan naar meer strategische afstemming tussen de diverse steunpunten. Bij eerdere besprekingen in het kader van de evaluatie van het decreet op het lokaal cultuurbeleid kwam geregeld de vraag bovendrijven of het niet krachtiger zou zijn om het decreet te laten ondersteunen en aanstuwten vanuit één, geïntegreerd en omvattend steunpunt.

De aanpassing van het decreet stelt dan ook, vanaf 1 januari 2009, één steunpunt voor het lokaal cultuurbeleid in het vooruitzicht, dat vanuit een eenheid in beleid ook de gewenste integratie bewegingen op het lokaal terrein verbeeldt.

Deze organisatie ondersteunt allerlei cultuurbeleidsprocessen ter plaatse (met onder meer schepenen, cultuurbeleidscoördinatoren, cultuurraden) en is een prominente ondersteuner van de twee soorten culturele voorzieningen die in het decreet lokaal cultuurbeleid worden beschreven: de bibliotheken en de cultuur- en gemeenschapscentra.

Het nieuwe steunpunt vervangt Cultuur Lokaal en het VCOB. Het staat voor een geprofileerde en sterke ondersteuning van bibliotheken en cultuur- en gemeenschapscentra.

De combinatie van deze twee uitgangspunten is belangrijk en betekent een stap voorwaarts ten opzichte van enkele jaren geleden. Er wordt voortgebouwd, niet afgebouwd.

De voorbereidende gesprekken voor de oprichting van het nieuwe steunpunt vangen aan in 2007, zodat het nieuwe steunpunt op 1 januari 2009 een feit is. In deze voorbereidende fase wordt de raming van het benodigde budget voor loon- en werkingskosten een belangrijk punt.

In afwachting lijkt het niet opportuun om nu al een subsidiebedrag in het decreet in te schrijven. Dit zal worden ingeschreven in het decreet ter begeleiding van de Vlaamse begroting 2009.

Artikel 44.

§1. Het opzetten van een samenwerkingsverband vraagt extra inspanningen van de gemeenten die wensen samen te werken. Om hen hierbij te stimuleren en te ondersteunen wordt er éénmalig een bijkomende subsidie toegekend, in aanvulling op de forfaitaire subsidie voor de uitvoering van het cultuurbeleidsplan.

§2. Een samenwerkingsverband van gemeenten dat in de loop van januari 2008 een cultuurbeleidsplan indient, kan in 2008 nog in aanmerking komen voor de subsidie voor de uitvoering van het plan. Hiermee wordt tegemoetgekomen aan de extra inspanningen die een samenwerkingsverband moet leveren om samen een cultuurbeleidsplan te maken.

Artikel 45.

Artikel 77 wordt geactualiseerd in functie van opgeheven en gewijzigde bepalingen.

ontwerp memorie van toelichting – geadviseerd door de Raad voor Volksontwikkeling en
Cultuurspreiding, voor te leggen aan de Vlaamse Regering

Artikel 46.

Artikel 77bis wordt opgeheven omdat de bepaling betrekking had op 2003.

Artikel 47.

De aanpassing van het decreet gaat in op 1 januari 2007, met uitzondering van de bepalingen die betrekking hebben op de blindenbibliotheek, de subsidiëring van de uitvoering van het cultuurbeleidsplan, de cultuurcentra en gemeenschapscentra, die ingaan vanaf 1 januari 2008 en het steunpunt lokaal cultuurbeleid die ingaan vanaf 1 januari 2009.